

pääw; selle ümber jookseb eakessel kaugel üks penis-
kenne tippulinne joon, mis 12 jao sisse jagatud on (need on
need 12 ku kohta se aasta te peal), ja selle peal neljas kohhas
üks weikenne pool warjatud kuul werib, siina pole eddast,
kubhu need numbrid 1, 2, 3 kuini 12 näitwad; se on se
ma-aasta te ehk elliptik päwa ümber; ja se weikenne pool
warjatud kuul selle peal on se meie ma; ühhel pool, mis
päwa wastu pöratud on, tall pääw, ja sell teisel pool,
mis päwast ärra kánatud on, — tall õ. Se joon, mis ta
keskest lábbi joks eb põhja poolt löune pole (P. L.), on ta
wõllas, selle ümber ta eínast, omma aasta te peal eddast
lendades, igga 24 tuini sees üksford enda ümber kerutab, kui
rattas omma wõlla ümber, kost meie oimik, löuna, õhtu ja õ
tulleb. Number 1 on se koht se te peal, kos meil Januar
ehk se ue aasta allustus on, ja nõnda ifka eemalle kõif
need teised numbrid ka. Nr. 3 jures on jo meie ma eínast
nõnda se päwa wastu pöranud, et se pääw tedda just
põhjast löuneni walgustab. Se on sell 9mal Martsi ku
päwal, ja siis on meil pääw ja õ ühhe pikkused ja affa-
wad siis kõigil neil, kes põhja pool ellawad, kui meie siin
Tartu siinas, päwad ifka piktemaks ja piktemaks minne-
ma, kuini se 9 ma Juni ku päwani se Nr. 6 jures. Num-
ber 9 jures on September ja 11mal selle ku päwal on
meil jälle õ ja pääw ühhe pikkused ja affab siis se pääw
se põhja pool ellawa rahwalle ifka lühhemaks ja lühhe-
maks, ja se löuna pool ellawa rahwalle ifka piktemaks
ja piktemaks minnema, kuini se 9 ma Detsembri ku
päwani, kos jälle õ ja pääw ühha pikkused on. On
ta jälle Nr. 1 jure taggast sanud, siis on meil üks
aasta ehk 365 päwa, 5 tundi ja 48 $\frac{1}{2}$ minutid ümber. Nimotsata

kaugel se taewa süggawusse sees seisab tähtebe ulgas igga
ku kohhal ma wastu üks tähtpilt, se on: üks kobar tähti ehk
mittu tähte teine teise kõrwal, kellest joned ja wirud mõtte sees
lábbi rõmmatakse, nõnda et sest siis üks pilt saab, mis järrele
neid tähti taewa all kergem löida jo selletata on. Se Ja-
nuari ku kohhel seisab se tähtpilt lõwvi Ω ; siis tulleb
neitsi ω , siis kaal $\triangle$, (Martsi ku kohhal, mis selle ku õõd
ja päwad ühbeliffeks kalub), siis nõelaja m , (üks wáhia
sarnane nõelaja ellajas löune maal), siis kútt γ , siis mäs
sitt δ , siis wemees π , siis kallad κ , siis oinas ν , siis
ärg χ , siis káikud Π , siis wáht ϕ . Ja et se ridda
ehk ümbrus ennamast ellawid lemi kánnab, siis kutsu-
takse tedda loma riddaks ehk ümbruffeks (Saksa keli: Thiers
kreis).

Meie päwa ümber kerutawad peale meie maad weel 28
teist ilma ehk tähte, need sabbaga táhhed weel ilmjure arwa-
matta, kellest jo ülle 400 nähtud ja teatud on jo eínemuit-
silt ajult sanik. Need 29 tähte, selle ulgas meie ma ka
on, kuida ma sedda paergu ütelsin, jookswad nõnda se
päwa ümber, kui se suur leht siin sedda näitab. Se kõige
surema ratta keskel näitse üks weike tipp ollewad (õigusse
párrast peaks ta liggi 800 korda surem ollema, kui kõif
need táhhed ühte koku, mis ma kohhe siin nimmetata
wõttan), se weike tipp táhhendab, ehk táhhendagu
meie päwa. Siis tulleb ta ümber üks weike rón-
gakenne, ja selle peal káib se temma kõige lähhem täht,
nimmega Merkúr, selle márk kirjades nõnda wisi üllespañ-
nakse γ ; siis tulleb Wenus ν ; se on se oimiku ning õhtu
täht, ja ta on üks neist kõige illusamist ja rõõmsamist táh-
tist se taewa ulga sees; siis meie ma õ, ja temma